

פסקי תשובות

ליקוט מספרי שו"ת והלכה
מסודרים לפי סדר השלחן ערוך והמשנה ברורה
בהדגשת הנושאים והבעיות שנתעוררו בתקופתנו

מלוקט וערוך בעזה"ת ע"י
שמחה ב"צ א. רבינוביץ

שנת ה' תשנ"ה לב"ע
פעיה"ק ירושלים תוכב"א

תוכן הענינים

(מפתח ערכים לפי סדר א – ב בסוף הספר)

19	הסכמות
25	הקדמה
א	סימן תכט שאינן נופלים על פניהם בכל חודש ניסן (דיני חודש ניסן ואסרו חג) בענין שואלין ודורשין בהלכות החג, ואם חנוכה ופורים ג"כ בכלל זה; סדר חלוקת "קמחא דפסחא" בזמננו; הספר לחכם בפניו בחודש ניסן; הליכה לבית החיים בחודש זה, וסדר ער"ח ניסן; אמירת אל ארך אפים ולמנצח בחודש ניסן ובערבי יו"ט; מנהגי "אסרו חג"; קריאת פרשת הנשיאים בתחילת חודש ניסן.
ד	סימן תל שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מנהגי הפטרה בשבת הגדול; ער"פ שחל בשבת – מתי יאמרו הפיוט של שבה"ג.
ה	סימן תלא זמן בדיקת חמץ מנהג צדיקים ואנשי מעשה בבדיקת חמץ; בדיקת חמץ לאור החשמל; בדיקת חמץ לפני צאה"כ ולנוהגים בזמן צה"כ כר"ת; חיוב בדיקת פירורי חמץ, ובדיקת הספרים לפסח; בעלי מלאכה העובדים בלילות – איך יתנהגו בבדיקת חמץ; שיעור טעימה המותרת לפני בדיקת חמץ, ושמשים הבדוקים בביהמ"ד; החיוב לבדוק מיד כשהגיע זמן הבדיקה, ואם מותרת האכילה ע"י העמדת "שומר".
ט	סימן תלב דין ברכת בדיקת חמץ ברכת "אשר יצר" ועניית "ב"ה וב"ש ואמן" באמצע הבדיקה; ברכת "שהחיינו" על בדיקת חמץ; האם יש מצוה שיבדוק בעצמו כל מה שברשותו ולא יעמיד שלוחים; פרטי דינים במנהג להניח עשרה פתיתי חמץ; היוצא לדרך ובדוק לפני ליל י"ד, אם יניח עשרה פתיתין; הממנה שליח או ההולך בעצמו לבדוק חנותו המרוחקת מביתו – כיצד ינהג בברכת הבדיקה; בברכת הבדיקה כשבעה"ב אינו בודק כלל, רק השליח; שליח שאינו שומע הברכה מבעה"ב – כיצד ינהג לענין ברכת הבדיקה.
יב	סימן תלג דיני בדיקת החמץ הבודק ביום נגד חלון מוצל או כשיש זכוכית – אם צריך נר; נר חלב ונר שעוה לבדיקת חמץ; בדיקת חמץ בחדרי מדרגות; חמץ הנמצא בסדקים עמוקים שבין ארונות קיר לכתלים וכדו'; חיוב בדיקת חמץ במרפסות; האם יש לברך על בדיקת בתי כנסיות ובתי מדרשות; לימוד זכות על שאין נוהגין לבדוק כיסי הבגדים בליל י"ד לאור הנר; המנהג לסמוך בליל י"ד על נקיון הבית והרהיטים ולבדוק רק בהעברה בעלמא.
טו	סימן תלד דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה בנטח "כל חמירא" שאחרי בדיקת חמץ; בנטח "כל חמירא" שאחרי שריפת חמץ; ביטול ושריפת חמץ ע"י שליח.
טז	סימן תלה דין מי שלא בדק בליל ארבעה עשר הבודק בתוך החג והברכה עליו – כשלא בדק בי"ד.

פ"ד רינים בהגעלת כלי עץ לסוגיו
 פ"ד. סעי' ח', שו"ע: אחד כלי עץ וכו' רינים
 להכשירם בהגעלה. ובמ"ב (סקנ"ד) דווקא אם
 הכלי חלק בלי שום סדק וגומא. ואם יש בו
 סדקים ויכל"ל להחליקו ע"י נייר זכוכית וכדו'
 ואח"כ להכשירו.
 וסעיף הר"ן ד"ק¹⁶⁸ להגעיל כלי עץ רק
 את המקום שנאסר בלבו, וא"צ להגעיל כולו,
 אלא לכתחילה יש להגעיל כולו משום שיש
 לחשוש ניות חמץ (או שאר איסורים) לשאר
 חלקי הכלי.
 וכלי עץ שנאסר ע"י עירוד מכ"ה, וקלפוהו
 בנייר זכוכית וכדו' הר"ה הכל"ה¹⁶⁹ הוכשר בדיעבד
 כמו בהגעלה ברוחחין.
 עץ סיכית שהוא עץ שחון מהודק לחתיכה
 אחת, מועילה¹⁷¹ לו הגעלה, וכן כלי עץ מצופה
 בסורמיקה¹⁷² מועילה לו הגעלה.
 כלי עץ הצנועים כצנע - להלן אות נ"א.

כלים שנעשו משחיקת אבנים (גבס

וכדו')

פ"ד. סעי' ו' ואחד אבן וכו' רינים להכשירם

בהגעלה. ובכלל כלי מתכות: זהב, נחושת

בהגעלה. ודווקא כלים שנעשו מאבנים שלמה
 אבל¹⁷³ כלים שנעשו משחיקת אבנים שנעשו
 במים (גבס) ועוד חומרים המדביקים ונצמדים
 בכבשן, רינים ככלי חרס ואין מועיל להם
 הגעלה, ויש¹⁷⁴ המתירים וסוכרים שיש
 שלרוב החומרים המעורבים בהם מה
 הגעלה, כי אינם ממין טיט וחמר, וכן
 הולכים אחר הרוב (ע"ע להלן אות מ"ח)
 ואפשר להגעיל כלי כזה, ויש¹⁷⁵ שטעם
 החמיר לענין פסח ולהקל לענין שאר
 איסורים ובפרט אם יגעילם שלשה פעמים
 או ע"י ישן י"ב חודש שבודאי יש לטמא
 להקל. ואם שחיקת אבנים אלו לא נעשו
 בכבשן, רינים¹⁷⁶ ככלי אדמה שלרוב הפוסקין
 מועיל להם הגעלה.

פירוש כלי מתכת לסוגיו, ובענין ריד

אלומניום

פ"ד. סעי' ו' ואחד כלי מתכות רינים להכשירם

בהגעלה. ובכלל כלי מתכות: זהב, נחושת

ראשון, לכן לענין השימוש לא חשש נעשום ששימושו בעירוד מכיר ולא בכיר ממש, וע"ע שו"ת צ"א ח"ה
 סי' ז', 168. במבר ברמיא להלן סי' ט"ו. 169. שכל הטעם הרצון להגעיל כל הכלי משום חמץ
 מקצתו חם כולו ומוליך הכליטה בכל הכלי ע"י יוד סי' קכ"א סעי' ו', ובכלי עץ ל"א חם מקצתו חם
 כולו, ע"י משניב סק"ה. 170. פ"ג מ"ז סק"ב. 171. שערם המצוינים בהלכה סי' קצ"ז סק"ב והל"ה
 מדוע לא נחוש שמא לא יגעילו יפה, כי עץ סיכית ופ"ה ג' רינים המצוינים בהלכה סי' קצ"ז סק"ב והל"ה
 ובכלים הנעשים מקץ שאין להם תקנה בהגעלה משום שמתקלקלים מכבשן בע"ז, ויש מן האומנים
 שכתבו סברא זו לכל כלי עץ ע"י ע"י ה' המנהיג ה"ל פסח סי' ל'. 172. סי' הגעלת כלים פ"ג סי' י"ג ע"י
 173. רד"ת יוד סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב' כמו השחר וד' יתחד. 174. תבואות פ"ה סי' כ"ז. 175. שו"ת חתם
 שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב' כמו השחר וד' יתחד. 176. תבואות פ"ה סי' כ"ז. 177. שו"ת חתם
 שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב' כמו השחר וד' יתחד. 178. שו"ת חתם שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב'
 שפירט אם נעשה הניכול רק ע"י המנהיג ה"ל פסח סי' ל'. 179. שו"ת חתם שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב'
 לכת"י מרדכי ונח"א יוד סי' ט"ד. 180. שו"ת חתם שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב' כמו השחר וד' יתחד.
 ח"א סי' נ"ה. ובענין כלי אדמה ע"י ע"י ה' המנהיג ה"ל פסח סי' ל'. 181. שו"ת חתם שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב'
 ע"י ע"י מ"ה (מ"ה) כתב בס' הגעלת ע"י ע"י ה' המנהיג ה"ל פסח סי' ל'. 182. שו"ת חתם שמש"ק סי' קכ"א סק"ה פ"ה ב'
 מלובלים, ומובלע בתוך און הבלילה נמלטת, אמילו חם שהי"ב, ואין בליעה יוצאת בלא חושב להחזיק
 אם מתייבשים, קצת את המשתות, מבר בחור"ד סי' צ"ב סק"ב דמעת רטוב לא נחשב לרטוב, לכן אין
 המשתות הגעלה כי אינה נאמרת לא מסכיני חמץ ולא מסכינים הבלועים משאר איסורים

נחושת¹⁷⁷, כרזל, כרזל ועופרת¹⁷⁸ (במדבר פרק
 ל"א פסוק כ"א - כ"ג). וה"ה סוגי מתכות
 המצרים בזמננו: אלומניום¹⁷⁹, נירוסטה, ופלדה.
 ובענין רידד אלומניום (נייר כסף) יש¹⁸⁰
 שחששו מלהשתמש בו לפסח (או לשאר ימות
 השנה מלהניחו לתוך תבשיל ככיסוי לפשטודא
 וכדו') משום שמורחים ע"ז שומן מאיסור או
 מקטניות, אמנם לאחרונה¹⁸¹ אחר הברור
 במפעלים המייצרים נתברר שאין שום חשש
 להשתמש בו לפסח ולשאר ימות השנה.
 כלי אמיל - להלן אות מ"ט, כלים
 המעורב בהם חומרים שונים - להלן אות
 מ"ח.
 כלי עור מועיל¹⁸² להם הגעלה, וכדרך
 שנאסר כך צריכים להגעילו.

מחבת שנאסרה אם צריכה ליבון או

די בהגעלה, ומחבת ספלון

פ"ד. סעי' י"א, שו"ע: מחבת שמטננים בה

177. בפ"ג מ"ז סק"ט כלי הנעשה מפסולת של נחושת אסור ללבו, רח"ט רסק"י. וע"ע בענין כלי
 נחושת בב"י יוד סי' ט"ח וסו"ס צ"ג בשם העיטור וריב"ז וירוש' וסבורם וכלי נחושת אינו בולע אלא
 כעמוד על האש, אבל ע"י עירוד מכיר או כ"ש או כבושה בעתן אינו בולע, ובש"ך יוד סי' ט"ח סק"ג
 חולק ואוסר, וע"ע רד"ת שם סק"ט וש"י חמד מע' ה' אות ל"ה שהעלו בהש"ך לדינא, וסידור מקילים
 בה"פ"מ או לצורך שבת כדברי העיטור וריב"ז וירוש', ובי"ה בשו"ת מהר"ם ח"ג סי' רס"ט, 178. וע"י
 בשו"ת סק"א בשם פ"ג שבר"ל אין לו תקנה בליבון כי ניתק ע"י הליבון, ובסידור פסח בהלכותו פ"ט
 הערה 42 שהיה עופרת מתקלקל תמס ע"י ליבון, וב"י וס"ד וש"י העבדה שער סי' פ"ד והד"א והח"ד
 לז"ר ה' ל' יגעיל כלי נחושת ובד"ל, כי אי"א לנקרם היטב בסדקים הקטנים שבהם ע"י שלא ישאר שום
 משתו חמץ אלא יכשרם בליבון (ובאמור דברד"ל לא מהני ליבון, ובשנת"צ ע"י מתיד בהגעלה בכלי
 כרזל). 179. בשו"ת אנ"מ ח"ג סי' נ"ח דמעת שיש שרצו לחשוש בכלי אלומניום שמא יש שם תערובת
 שלא ממתכות, ואין לחשוש לכך כלל ובפרט למנהגנו שמגעילים רק אחר מעל"ע דאינו אלא איסור דרבנן,
 וגם יש ספק לאורך גו"ט דשמא אינו בולע כלל דשיע' טובא לפי ראות עינינו, ע"י. 180. סידור
 פסח בהלכותו פ"ט הערה 41. 181. שו"ת מנח"י ח"ד סי' ק"ג, שו"ת משנה ת"י סי' ק"ז ע"י. 182.
 פ"ג מ"ז סו"ס תנ"א. 183. שו"ע יוד סי' קכ"א סק"ד ויש' ר' ש"ך שם סק"ה, שו"ת הרב סי' נ"ה
 ע"י ל"ו, מקרה סק"ג ח"י חת"י יוד סי' קכ"א סק"ד ויש' ר' ש"ך שם סק"ה, ובכל מקום שיש שומן דבוק ע"י
 מוצקות שלט דבקות כשומן קשה להורידם אמילו ע"י ששוף גזל, ובכל מקום שיש שומן דבוק ע"י
 ליבון קל כמבר ברמיא ע"י ר' וסעי' ה'. 184. שו"ת חת"י יוד סי' ק"י, וע"י ש' רותר שאת יגעלת
 ג' פעמים, וע"ע שו"ת ליהודת נתן ח"א סי' ל"ג אות י"א, ומסודר תודאות שמתיי' שהיה רש' לחת"י
 משינוי במחבת ביצה שנמצא עליה רט, ודי בהלכה רח"ט ריב"ז שם ספ"א מארג"א. 185. במבר